

Bruxelles, den 12.5.2021
COM(2021) 236 final

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

**Strategiske retningslinjer for en mere bæredygtig og konkurrencedygtig akvakultur i
EU i perioden 2021-2030**

{SWD(2021) 102 final}

DA

DA

1. BEHOVET FOR EN NY EU-STRATEGI FOR AKVAKULTUR

Den europæiske grønne pagt og fra jord til bord-strategien understreger potentialet i opdrættede fisk og skaldyr som en proteinkilde til fødevarer og foder med et lavt CO₂-aftryk, som spiller en vigtig rolle med hensyn til at bidrage til opbygningen af et bæredygtigt fødevarer-system. Fra jord til bord-strategien fastsætter også specifikke mål for akvakultur, navnlig reduktion af salget af antimikrobielle stoffer¹ og en betydelig stigning i økologisk akvakultur².

Akvakultur skaber arbejdspladser og økonomiske udviklingsmuligheder i EU's kystsamfund og landdistrikter. Denne sektor kan også hjælpe med at: dekarbonisere økonomien, bekæmpe klimaændringer og afbøde virkningerne heraf, nedbringe forureningen, bidrage til bedre bevarelse af økosystemer (i overensstemmelse med målene i biodiversitetsstrategien og nulforureningsstrategien om et giftfrit miljø) samt være en del af en mere cirkulær ressourceforvaltning. En strategisk og langsigtet tilgang til bæredygtig vækst i EU's akvakultur er derfor mere relevant i dag end nogensinde før. Denne tilgang bør også bane vejen for genopretning af EU's akvakultursektor i kølvandet på covid-19-krisen og sikre dens bæredygtighed og modstandsdygtighed på længere sigt.

I forordningen om den fælles fiskeripolitik³ opfordredes allerede til en koordineret strategisk EU-tilgang for at støtte væksten i EU's akvakultursektor og samtidig sikre dens økonomiske, miljømæssige og sociale bæredygtighed. På trods af de fremskridt, der er gjort takket være den "åbne koordinationsmetode", der er fastsat i forordningen, samt EU-finansiering, er akvakultursektoren stadig langt fra at nå sit fulde potentiale med hensyn til vækst og opfyldelse af den stigende efterspørgsel efter mere bæredygtige fisk og skaldyr⁴. EU importerer over 70 % af de fisk og skaldyr, det forbruger⁵. Akvakulturprodukter udgør i alt (inklusive import) 25 % af EU's forbrug af fisk og skaldyr, mens akvakulturprodukter fra EU kun udgør 10 % af forbruget i EU. EU's akvakultursektor tegner sig for mindre end 2 % af den globale akvakulturproduktion. Akvakulturproduktionen i EU er fortsat stærkt koncentreret med hensyn til både EU-medlemsstater og opdrættede arter, så der er et betydeligt potentiale for diversificering. I forhold til akvakultursektorer i andre lande er akvakultursektoren i EU underlagt nogle af de strengeste lovgivningsmæssige krav til kvalitet, sundhed og miljø. Men selv om det er tilfældet, kan EU's akvakultursektor stadig forbedre sine miljøpræstationer yderligere og dermed bidrage til målene i den europæiske grønne pagt og dertil knyttede strategier.

¹ Ifølge jord til bord-strategien vil Kommissionen "træffe foranstaltninger til at reducere det samlede salg i EU af antimikrobielle stoffer til husdyr og akvakultur med 50 % inden udgangen af 2030".

² Jord til bord-strategien har et mål om, "at andelen af det samlede landbrugsareal i EU, der dyrkes økologisk, skal være nået op på mindst 25 % inden udgangen af 2030, og om en væsentlig stigning i omfanget af økologisk akvakultur".

³ Forordning (EU) nr. 1380/2013.

⁴ En detaljeret analyse af EU's akvakultursektors økonomiske resultater udarbejdet af Den Videnskabelige, Tekniske og Økonomiske Komité for Fiskeri (STECF) findes på <https://stecf.jrc.ec.europa.eu/reports/economic>.

⁵ Hvis vi ser på eksport af EU-fiskevarer og akvakulturprodukter, var selvforsyningsgraden for fiskevarer og akvakulturprodukter ifølge rapporten fra 2020 om EU's fiskemarked fra Det Europæiske Markedsobservatorium for Fiskevarer og Akvakulturprodukter (EUMOFA) ca. 42 % i 2018. Selvforsyning defineres som EU-medlemsstaternes evne til at dække efterspørgslen fra deres egen produktion og kan beregnes som forholdet mellem den indenlandske produktion og det indenlandske forbrug.

I denne meddelelse gennemgås Kommissionens strategiske retningslinjer for bæredygtig udvikling af akvakultursektoren i EU, som blev vedtaget i 2013⁶. Disse retningslinjer har været hovedhjørnestenen i den strategiske koordinering af akvakulturpolitikken i EU. Senest i 2015 vedtog EU's medlemsstater på grundlag af disse retningslinjer flerårige nationale strategiplaner for akvakultur. Gennemførelsen af disse flerårige nationale strategiplaner blev understøttet af udvekslingen af god praksis mellem EU's medlemsstater med støtte fra Kommissionen og finansiering gennem Den Europæiske Hav- og Fiskerifond (EHFF) og andre EU-fonde.

Kommissionen har opfordret EU-medlemsstaterne til at revidere deres flerårige nationale strategiplaner under hensyntagen til høringer om de nye retningslinjer, der er fastlagt i denne meddelelse. Den fremtidige Europæiske Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfond⁷ (EHFAF) vil fortsat yde støtte til EU's medlemsstater for at bidrage til gennemførelsen af den strategiske vision for sektoren som afspejlet i disse flerårige nationale strategiplaner og deres operationelle programmer, herunder gennem lokale foranstaltninger⁸.

2. DE NYE STRATEGISKE RETNINGSLINJER

Den europæiske grønne pagt er EU's nye vækststrategi og har til formål at stimulere økonomien og skabe arbejdspladser og samtidig fremskynde den grønne omstilling på en omkostningseffektiv måde. De strategiske retningslinjer, der er fastlagt i denne meddelelse, har til formål at give EU-medlemsstaterne og alle relevante interessenter en fælles vision for den videre udvikling af akvakultur i EU på en måde, der bidrager til denne vækststrategi. Disse retningslinjer har navnlig til formål at bidrage til opbygningen af en akvakultursektor i EU, der: i) er konkurrencedygtig og modstandsdygtig, ii) sikrer forsyningen af nærende og sunde fødevarer, iii) mindsker EU's afhængighed af import af fisk og skaldyr, iv) skaber økonomiske muligheder og arbejdspladser og v) bliver en global reference for bæredygtighed. Retningslinjerne bør også hjælpe EU's forbrugere med at træffe informerede valg af bæredygtige akvakulturprodukter og sikre lige konkurrencevilkår for akvakulturprodukter, der markedsføres i EU. Disse retningslinjer bør også være retningsgivende for anvendelsen af de mange instrumenter og midler, der er til rådighed til at støtte EU's akvakultur, og for at støtte gennemførelsen af gældende EU-lovgivning.

For at nå denne vision er det nødvendigt at tage fat på de forskellige udfordringer og muligheder i EU's akvakultursektor for at nå følgende indbyrdes forbundne mål:

- (1) opbygning af modstandsdygtighed og konkurrenceevne
- (2) deltagelse i den grønne omstilling

⁶ COM (2013) 229 final af 29.4.2013.

⁷ Teksten til den politiske aftale om forslaget til forordning om EHFAF findes på denne websted: https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/PECH/DV/2021/02-22/EMFAF_consolidated_clean_EN.pdf. Der afventes juridisk gennemgang og Rådets og Europa-Parlamentets endelige godkendelse af teksten.

⁸ I henhold til artikel 23 i EHFAF-forordningen (teksten til den politiske aftale, jf. fodnote 7) skal støtte til akvakultur inden for rammerne af EHFAF være i overensstemmelse med de flerårige nationale strategiplaner for udvikling af akvakultur.

- (3) sikring af social accept og forbrugeroplysning og
- (4) øget viden og innovation.

Denne meddelelse indeholder generelle retningslinjer for håndtering af disse udfordringer og muligheder. Bilaget til denne meddelelse indeholder også forslag til specifikke foranstaltninger fra Kommissionen, EU-medlemsstaterne og Det Rådgivende Råd for Akvakultur med henblik på at gøre fremskridt på alle de identificerede områder.

Når det er nødvendigt, vil der i denne meddelelse blive henvist til særlige udfordringer og muligheder inden for skaldyrsopdræt⁹ og ferskvandsakvakultur¹⁰ på grund af deres særlige karakteristika. Som opfølgning på fra jord til bord-strategien arbejder Kommissionen også på et særskilt og specifikt initiativ til støtte for produktion, sikkert forbrug og innovativ anvendelse af alger. Dette initiativ vil tage fat på udfordringerne og mulighederne i forbindelse med algeopdræt og foreslå konkrete tiltag¹¹.

Denne meddelelse er udarbejdet i tæt samråd med EU's medlemsstater og interessenter, navnlig dem, der er repræsenteret i Det Rådgivende Råd for Akvakultur. I meddelelsen tages der også hensyn til resultaterne af en offentlig høring¹². Desuden tages der i denne meddelelse hensyn til de synspunkter, som Europa-Parlamentet har givet udtryk for vedrørende udviklingen af akvakultursektoren i EU¹³.

2.1. Opbygning af modstandsdygtighed og konkurrenceevne

Der er to vigtige forudsætninger for, at EU's akvakultursektor kan vokse som en modstandsdygtig og konkurrencedygtig sektor: adgang til arealer og vand og en lovgivningsmæssig og administrativ ramme, der er gennemsigtig og effektiv. I midtvejsevalueringen af den åbne koordinationsmetode¹⁴ blev det konkluderet, at der på trods af de fremskridt, der er gjort i nogle medlemsstater siden vedtagelsen af de strategiske retningslinjer fra 2013, er behov for en yderligere indsats på begge disse områder. Hvad angår resiliens, udgør to spørgsmål en særlig udfordring for

⁹ Produktionen af skaldyr i EU afhænger hovedsagelig af bløddyr, dvs. blåmuslinger, østers og sandmuslinger. Opdræt af bløddyr i EU er for det meste en traditionel, familiebaseret og arbejdskraftintensiv akvakultur, som er fuldt integreret i det lokale landskab.

¹⁰ Ferskvandsakvakultur er et særligt velegnet redskab til produktion af bæredygtige fødevarer i indlandsområder og skaber også hårdt tiltrængte arbejdspladser. I EU omfatter nogle af de vigtigste ferskvandsarter almindelig karpe, regnbueørred og nye arter som f.eks. havkat og sandart. Damme er fortsat det mest anvendte produktionsanlæg, men kanaler og andre strømmende vandssystemer, bure, stier og tanke anvendes også i vid udstrækning. Visse typer ferskvandsakvakultur (navnlig dambrug) kan levere økosystemtjenester, hvis de forvaltes godt, og de er ofte knyttet til kultur og tradition. Systemer til genbrug af vand (recirkulerende akvakultursystemer) anvendes mindre hyppigt på grund af det høje investeringsniveau, der kræves, men de vil sandsynligvis blive mere almindelige i fremtiden på grund af deres klare fordele.

¹¹ Ifølge fra jord til bord-strategien vil Kommissionen "indføre målrettet støtte til algebranchen, idet alger bør blive en vigtig alternativ proteinkilde til gavn for et bæredygtigt fødevarer system og global fødevarerforsyningsikkerhed".

¹² Der blev afholdt en offentlig høring mellem juli og oktober 2020. Disse nye strategiske retningslinjer tager også hensyn til resultaterne af midtvejsevalueringen af den åbne koordinationsmetode (se arbejdsdokumentet fra Kommissionens tjenestegrene: https://ec.europa.eu/fisheries/sites/fisheries/files/docs/swd-2020-6_en.pdf), erfaringer udvekslet i forbindelse med den åbne koordinationsmetode og resultaterne af EU-finansierede projekter.

¹³ Europa-Parlamentets beslutning af 12. juni 2018 "På vej til en bæredygtig og konkurrencedygtig europæisk akvakultursektor: status og fremtidige udfordringer" (2017/2118(INI)).

¹⁴ Se fodnote 121.

akvakultursektoren: styring af risici i forbindelse med dyrs og menneskers sundhed (navnlig, men ikke udelukkende, i bløddyrsopdræt) og virkningerne af klimaændringer. Navnlig for ferskvandsakvakultur er rovdyr og tørke¹⁵ også en udfordring med hensyn til rentabilitet¹⁶. Producent- og markedsordninger samt kontrol og bekæmpelse af svig er også vigtige redskaber til at sikre EU's akvakultursektors modstandsdygtighed og konkurrenceevne. Endelig kan sektoren også gøres mere konkurrencedygtig ved at diversificere EU's akvakulturproduktion yderligere og øge værdien af akvakulturprodukter.

2.1.1. Adgang til arealer og vand

Der er ved at blive knaphed på vand på grund af klimaændringerne. Der er også stigende konkurrence om både arealer og adgangen til vand mellem forskellige økonomiske aktiviteter, herunder akvakultur. En koordineret fysisk planlægning med tidlig inddragelse af relevante interessenter er derfor af afgørende betydning. Denne fysiske planlægning kan sikre fordelingen af arealer og vand mellem forskellige aktiviteter, samtidig med at økosystemerne bevares. EU's medlemsstater har allerede gjort visse fremskridt med hensyn til at integrere akvakulturaktiviteter i deres fysiske planer for det maritime rum i overensstemmelse med direktivet om maritim fysisk planlægning¹⁷. Mange af disse planer er dog kun ved at træde i kraft, og deres resultater for akvakultur er for det meste endnu ikke synlige. Der er desuden behov for yderligere fremskridt inden for andre aspekter af den fysiske planlægning og adgang til vand for akvakulturaktiviteter.

Koordineret fysisk planlægning bør ikke kun omfatte havbrug, herunder overgangsvande (brakvand), men også ferskvand samt landbaseret akvakultur (recirkulerende akvakultursystemer, RAS). Det bør også foregribe udviklingen af offshoreakvakultur, hvor naturforholdene tillader det¹⁸. Der bør lægges særlig vægt på udviklingen af akvakultur med en lavere miljøpåvirkning (f.eks. ved at kombinere visse typer landbrug for yderligere at reducere udledningen af næringsstoffer og organisk materiale i miljøet) og integration af egnede akvakulturaktiviteter (navnlig dem, der tilbyder økosystemtjenester) i beskyttede områder såsom Natura 2000-områder. Fysisk planlægning bør altid sikre gennemførelsen af relevant EU-lovgivning og stille særlige områder til rådighed for økologisk akvakultur og produktion af bløddyr¹⁹. I planlægningen bør der også tages hensyn til akvakulturens tilpasning til klimaændringerne samt visse akvakulturtypers potentiale til at afbøde virkningerne af

¹⁵ Tørke kan bringe ferskvandsbedriftenes levedygtighed i fare, som i modsætning til landbrugsbedrifterne ikke altid regner med kompensation for denne type situation.

¹⁶ For yderligere oplysninger om EU's ferskvandsakvakultur, se EUMOFA's undersøgelse (<https://www.eumofa.eu/documents/20178/442176/Freshwater+aquaculture+in+the+EU.pdf>) og landeprofiler (<https://www.eumofa.eu/documents/20178/442176/Country+profiles.pdf>).

¹⁷ Direktiv 2014/89/EU om rammerne for maritim fysisk planlægning.

¹⁸ I disse retningslinjer forstås ved "offshoreakvakultur" akvakultur beliggende > 2 km eller uden for synsvidde fra kysten, på vanddybder > 50 m, med bølgehøjder på 5 m eller mere, dønninger, variable vinde og stærke havstrømme på steder, der er eksponeret (åbent hav, f.eks. ≥ 180o åbent), og hvor der er behov for fjerndrift, automatiseret fodring, fjernovervågning af operativsystemer (definition i forbindelse med FAO-workshoppen i 2010 "Expanding mariculture farther offshore. Technical, environmental, spatial and governance challenges").

¹⁹ For bløddyr er det afgørende, at der er vand af god kvalitet til rådighed, da vand kan akkumulere skadelige stoffer, der kan bringe bløddyrenes levedygtighed og sundhedskvalitet i fare. EU-lovgivningen er på plads for at sikre en god vandkvalitet for toskallede bløddyr.

klimaændringer (f.eks. CO₂-opsamling eller bevarelse af økosystemer, der sikrer beskyttelse mod ekstreme vejrforhold).

Fysisk planlægning bør baseres på udpegning af områder, der egner sig til akvakultur, gennem en proces, der omfatter koordinering mellem forskellige relevante myndigheder på forskellige niveauer. Denne proces bør starte med kortlægning af eksisterende og potentielle akvakulturområder på en måde, der er i overensstemmelse med eksisterende miljøplanlægning (herunder vandområdeplaner). En sådan kortlægning bør omfatte en proces, som har til formål at identificere potentialet for at genoprette forladte akvakulturanlæg eller omdanne eksisterende industrianlæg til akvakultur. Den bør også søge at fremme synergier mellem forskellige aktiviteter og flere former for udnyttelse af arealer, f.eks. fremme af udviklingen af akvakultur kombineret med udviklingen af offshorevindkraft.

Udpegningen af områder, der er egnede til akvakultur, bør baseres på klare og gennemsigtige kriterier og værktøjer til identificering af nye områder. Disse værktøjer omfatter: i) evaluering af virkningerne på økosystemet gennem en strategisk konsekvensanalyse, ii) fastsættelse af vandkvalitetskrav (navnlig for opdræt af bløddyr), iii) evaluering af potentielle synergier og konflikter med andre aktiviteter, iv) bestemmelse af områdets "bæreevne"²⁰, og v) fastlæggelse af den nødvendige afstand mellem akvakulturanlæg og forureningskilder. Udpegelsen bør ledsages af en passende mekanisme til at: i) overvåge og indsamle data om akvakulturaktiviteters indvirkning på miljøet og ii) overvåge vandkvaliteten (navnlig i områder, der anvendes til opdræt af bløddyr).

2.1.2. Lovgivningsmæssige og administrative rammer

Kompleksiteten af de nationale licensordninger og den manglende forudsigelighed med hensyn til tidsplanen for og resultatet af licensprocedurerne fremhæves stadig af EU's akvakultursektor som vigtige hindringer for vækst. Licensprocedurer kan være særligt byrdefulde for SMV'er. Udfordringerne ligger i både sektorens komplekse lovgivningsmæssige rammer og behovet for at inddrage flere myndigheder i tilladelsesprocessen. Desuden fører bekymring over akvakulturaktiviteters indvirkning på miljøet eller andre økonomiske aktiviteter ofte til klageprocedurer, hvilket yderligere forsinker processen for opnåelse eller fornyelse af en licens.

De vigtigste elementer til at løse disse problemer og samtidig sikre, at der tages behørigt hensyn til miljøaspekterne i licensprocedurerne, er følgende:

- Strømlining — og harmonisering, hvor det er muligt — af lovgivning og administrativ vejledning om akvakultur. Ideelt set bør denne strømlining gennemføres ved at vedtage en enkelt national retsakt, der samler alle relevante aspekter. Denne retsakt bør fastsætte klare procedurer og tidsfrister for behandling af ansøgninger om nye licenser eller fornyelser af licenser.

²⁰ Bæreevnen i akvakultur defineres som den maksimale biomasse for en opdrættet art, der kan støttes uden at overskride de maksimalt acceptable virkninger for den opdrættede bestand og dens miljø.

- Etablering, hvor det er muligt, af en enkelt national akvakulturenhed, der samler alle de forskellige relevante myndigheder med ansvar for akvakultur. Denne enhed vil søge at lette og koordinere disse myndigheders arbejde med planlægning, udstedelse af licenser og overvågning af akvakulturaktiviteter. Enheden bør inddrage relevante interessenter for at drøfte og integrere deres synspunkter rettidigt. I tilfælde, hvor ansvaret for akvakultur også ligger på subnationalt niveau, bør der tilskyndes til en national struktur, der samler regionale/lokale myndigheder og enheder.
- Oprettelse af et "one-stop-shop"-system for akvakulturlicenser, som fremmer både gennemsigtigheden i licensprocessen og samspillet mellem ansøgeren og de besluttende myndigheder.
- Udpegning af områder, der er egnede til akvakultur, i overensstemmelse med de principper, der er nævnt i afsnit 2.1.1 ovenfor.
- Udstedelse af licenser på længere sigt med regelmæssig overvågning og sanktioner for manglende overholdelse (hvilket kunne omfatte tilbagekaldelse af licenser). Licensbetingelserne bør omfatte en forpligtelse til at overvåge og indberette data, navnlig de data, der kræves i henhold til den relevante nationale lovgivning og EU-lovgivningen.

EU-medlemsstaternes fremskridt med hensyn til at tackle disse aspekter vil også imødekomme EU's akvakulturproducenters betænkeligheder med hensyn til manglen på lige vilkår for akvakulturaktiviteter i EU på grund af forskelle mellem EU's medlemsstater i forhold til den byrde, der er forbundet med at opnå licenser til nye akvakulturbrug.

2.1.3. Dyresundhed og folkesundhed

Trods EU-lovgivning om vandsundhed²¹ og EU-finansieret forskning på dette område er infektionssygdomme fortsat en meget betydelig hindring for akvakulturens produktivitet²². Disse sygdomme udgør også et problem for dyrevelfærden. De udfordringer, der stadig mangler at blive løst på dette område, er:

- manglen på god opdrætspraksis og -teknologi, der er skræddersyet til hver enkelt akvakulturart
- behovet for bedre at forebygge sygdomme og parasitangreb og dermed mindske behovet for veterinærlægemidler

²¹ Den gældende dyresundhedslovgivning omfatter: Forordning (EU) 2016/429 om overførbare dyresygdomme ("dyresundhedsloven") som finder anvendelse fra den 21. april 2021, og den gældende retlige ramme for veterinærlægemidler og foderlægemidler (direktiv 2001/82/EF, forordning (EF) nr. 726/2004 og direktiv 90/167/EØF), som erstattes af forordning (EU) 2019/6 om veterinærlægemidler og forordning (EU) 2019/4 om foderlægemidler, der finder anvendelse fra den 28. januar 2022.

²² Dette er især tilfældet for bløddyrsopdræt. I de senere år er der konstateret stigende dødelighed i forbindelse med patogene organismer, hvilket i alvorlig grad påvirker bløddyrsakvakulturbrugenes bæredygtighed. Bløddyrsopdræt udfordres også af skadelige algeforekomster, havforurening og virkningerne af klimaændringer.

- behovet for at reducere brugen af lægemidler, herunder antimikrobielle stoffer og antiparasitære stoffer, som kan skade miljøet eller bidrage til antimikrobiel resistens
- huller i forskningen (herunder vedrørende fiskenes mikrobiomer, klimaændringernes potentielle indvirkning på fiskesundheden og indvirkningen af stress på fiskenes immunsystem)
- den lave tilgængelighed af specifikke veterinærlægemidler (herunder vacciner) til brug i vanddyr²³
- manglen på kodekser for god praksis for tidlig påvisning, forebyggelse og bekæmpelse af sygdomme hos akvatiske dyr, der ikke er opført i den relevante EU-lovgivning
- behovet for mere sammenhængende og grundigere undersøgelser af sygdomme hos akvatiske dyr i visse EU-medlemsstater og inden for visse sektorer og
- forvaltning af norovirus i bløddyrsopdræt, som ikke blot kan udgøre en trussel mod folkesundheden, men også bringe bløddyrsakvakulturbrugenes økonomiske levedygtighed i fare²⁴.

2.1.4. Tilpasning til og modvirkning af klimaændringer

Akvakultursektoren vil skulle tilpasse sig de mange ødelæggende virkninger af klimaændringerne og forbedre sin modstandsdygtighed. EU's klimatilpasningsstrategi og nationale strategier/planer udgør en ramme, som gør det muligt for politiske beslutningstagere at sikre, at de gennemfører omfattende og effektive foranstaltninger til tilpasning til klimaændringer²⁵. Særlige sektorspecifikke tilpasningsstrategier bør specifikt omhandle akvakultursektoren²⁶. Samtidig skal akvakulturens potentielle negative bidrag til klimaændringerne minimeres. Energiforbrug og CO₂-emissioner fra produktion, transport og forarbejdning skal reduceres mest muligt.

Men akvakultur har også et stort potentiale til at modvirke klimaændringerne. Når der er fastsat passende rammer, kan visse typer akvakultur, såsom dyrkning af tang og bløddyr, levere tjenester til modvirkning af klimaændringer (såsom kulstofbinding²⁷)

²³ Den nye forordning (EU) 2019/6 om veterinærlægemidler vil bidrage til at øge udbuddet af veterinærlægemidler til akvakultur og skabe incitament til at stimulere innovation.

²⁴ Der er behov for ny viden og innovative teknikker for at bekæmpe sygdomme hos toskallede bløddyr såsom f.eks. norovirus.

²⁵ En ny klimatilpasningsstrategi for EU blev vedtaget den 24. februar 2021.

²⁶ EU-finansierede projekter har styrket videngrundlaget for udformningen af virkningsfulde klimatilpasningsforanstaltninger inden for forskellige politikområder, herunder akvakultur. Mange af resultaterne af disse projekter og andre nyttige oplysninger er tilgængelige for offentligheden på webplatformen Climate-ADAPT. Climate-ADAPT er en "one-stop-shop" for klimatilpasning, der er oprettet i fællesskab af Kommissionen og Det Europæiske Miljøagentur (EEA). Oplysninger om hav- og fiskerisektoren findes på <https://climate-adapt.eea.europa.eu/eu-adaptation-policy/sector-policies/marine-and-fisheries>.

²⁷ I fra jord til bord-strategien henvises til det nye EU-initiativ vedrørende kulstoflagrende dyrkning inden for rammerne af klimapagten samt de lovgivningsmæssige rammer for certificering af kulstoffjernelse, der skal udvikles af Kommissionen. Akvakultur, der tilbyder CO₂-opsamling, bør tages i betragtning i denne sammenhæng for at skabe de nødvendige incitament til at udvikle denne type akvakultur. Fremme af akvakultur med tjenester til modvirkning af klimaændringer kan også overvejes i forbindelse med de nationalt bestemte bidrag (NDC'er) i henhold til Parisaftalen om klimaændringer.

eller klimatilpasningstjenester (såsom naturbaseret kystbeskyttelse). Andre typer akvakultur kan, når de forvaltes hensigtsmæssigt, bidrage til at bevare økosystemer såsom damme eller vådområder. Disse økosystemer beskytter mod virkningerne af klimaændringer såsom stigende vandstand i havene og oversvømmelser. Denne form for akvakultur bør fremmes.

2.1.5. Producentorganisationer og markedsordninger

Den situation, som akvakultursektoren står over for som følge af udbruddet af covid-19, har vist producentorganisationernes værdi for kollektive tiltag, navnlig for mindre producenter. Producentorganisationerne har større forhandlingsstyrke, når de handler med forarbejdningsevirsomheder og detailhandlere. De gør det også muligt at dele ressourcer og drage fordel af fælles tjenester (f.eks. rådgivning, salg fremstød), som ellers ville være for dyre for de enkelte producenter. Desuden fremmer producentorganisationerne kollektiv forvaltning og/eller selvregulerende initiativer mellem producenter. Og mens producentorganisationer kan hjælpe producenterne med at organisere sig, giver brancheorganisationer mulighed for bedre integration af aktører i hele værdikæden. De fremmer også selvregulerende initiativer mellem producenter, forarbejdningsevirsomheder og detailhandlere. Brancheorganisationerne bidrager også til at gennemføre og kontrollere mærkningskravene.

På trods af den støtte, der er til rådighed for anerkendte producentorganisationer og brancheorganisationer gennem Den Europæiske Hav- og Fiskerifond (EHFF) (navnlig støtten til deres produktions- og markedsføringsplaner²⁸), er der kun oprettet et begrænset antal producentorganisationer²⁹. Oprettelsen af producentorganisationer vil især bidrage til at øge forhandlingspositionen i fødevarerforsyningskæden for akvakulturproducenter af bløddyr og ferskvandsarter. Disse producenter er typisk mindre virksomheder, der sælger deres produkter som helhed og ikke drager fordel af vertikal integration med forarbejdningsevirsomheder og detailhandlere.

Akvakulturproducenterne har udtrykt bekymring over vanskelighederne, især for mindre producenter, med at oprette en producentorganisation og få den anerkendt i henhold til forordning (EU) nr. 1379/2013 om den fælles markedsordning for fiskevarer og akvakulturprodukter (forordningen om den fælles markedsordning). Dette problem skyldes hovedsagelig de nødvendige finansielle midler og administrative hindringer. For at lette anerkendelsen af producentorganisationer og andre erhvervsorganisationer og udvide deres regler til at omfatte ikkemedlemmer har Kommissionen udarbejdet et ikkebindende vejledende dokument³⁰. Kommissionen støtter også løbende sektoren gennem metodologisk støtte og deltagelse og udveksling i tekniske møder.

2.1.6. Kontrol

²⁸ Støtte til producentorganisationers produktions- og markedsføringsplaner er obligatorisk under EHFF. Produktions- og markedsføringsplaner vil fortsat være berettiget til støtte i henhold til den nye EHFAF, men på frivillig basis.

²⁹ Der er i øjeblikket 32 anerkendte akvakulturproducentorganisationer og ingen tværnational organisation. Se <https://ec.europa.eu/fisheries/sites/fisheries/files/list-of-recognised-producer-organisations-and-associations-of-producer-organisations.pdf>. Der er andre måder, hvorpå producenter kan organisere sig, som ikke er anerkendt i henhold til forordningen om den fælles markedsordning (f.eks. sammenslutning af producenter omkring et kvalitetsmærke).

³⁰ Se https://ec.europa.eu/fisheries/sites/fisheries/files/docs/body/guidance-document-on-implementation-of-professional-organisations_da.pdf.

Et andet vigtigt aspekt med hensyn til at sikre bæredygtigheden og rentabiliteten af EU's akvakultur er den enkelte medlemsstats passende kontrol af akvakulturprodukter i hele forsyningskæden (fra fangst/høst til detailsalg, herunder transport) i overensstemmelse med EU's fiskerikontrolforordning³¹. Sporbarhedsforpligtelser gør det muligt at kende akvakulturprodukternes oprindelse og bekæmpe svig. Kommissionens forslag til en ny fiskerikontrolforordning³² udvider sporbarhedsforpligtelserne til at omfatte alle akvakulturprodukter, herunder forarbejdede produkter og produkter importeret fra tredjelande. Sporbarhed er derfor også et værdifuldt redskab til at sikre lige vilkår på EU-markedet.

2.1.7. Diversificering og værditilvækst

EU's akvakultursektor har stadig store muligheder for yderligere diversificering, ikke kun inden for opdræt af lovende nye arter (navnlig diversificering til ikkefoderarter og lavtrofiske arter med et lavere miljøaftryk), men også hvad angår produktionsmetoderne (f.eks. polykultur i dambrug og integreret multitrofisk akvakultur). Det er også vigtigt at arbejde mere på at forarbejde og emballere akvakulturprodukter til nye produkter med værditilvækst (f.eks. fileter og brugsklare produkter), som er attraktive for yngre forbrugere. Dette er især vigtigt for mere traditionelle former for skaldyrs- og ferskvandsakvakultur. Et andet vigtigt redskab til at fremme værdien af EU's akvakulturprodukter er brugen af kvalitetsordninger og mærker (underlagt passende kontrol for at sikre deres troværdighed), herunder geografiske betegnelser³³. Fremme af bæredygtig akvakultur i EU som et eksempel på lokal produktion i forbindelse med korte fødevarerløb spiller også en vigtig rolle med hensyn til at diversificere og øge værdien af EU's akvakulturproduktion.

Geografisk diversificering bør også fremmes. Medlemsstater, hvor akvakultur fortsat er en marginal sektor, bør undersøge og videreudvikle det potentiale, som akvakultur giver med hensyn til bæredygtig forsyning af fødevarer og foder og skabelse af alternative bæredygtige virksomheder og arbejdspladser, navnlig i fjerntliggende områder, hvor jobmulighederne er begrænsede.

2.2. Deltagelse i den grønne omstilling

EU's akvakultursektor skal ligesom andre sektorer i EU's økonomi deltage i den grønne omstilling, der er fastsat i den europæiske grønne pagt. Denne sektor spiller en særlig rolle med hensyn til at bidrage til omstillingen til bæredygtige fødevarer, men også til udviklingen af bioøkonomien og den cirkulære økonomi (gennem anvendelse af vedvarende akvatiske ressourcer) og til at vende biodiversitetstab, bl.a. ved at reducere forureningen. Hvis man bevæger sig yderligere i retning af "konkurrencedygtig bæredygtighed" (som udtrykt i jord til bord-strategien), dvs. at gøre EU's varemærke bæredygtigt, giver det sektoren en betydelig økonomisk mulighed, navnlig i betragtning af den stigende opmærksomhed, som offentligheden lægger på produkters miljøaftryk på markedet og på dyrevelfærd.

³¹ Se Rådets forordning (EF) nr. 1224/2009.

³² COM(2018) 368 final.

³³ Se forordning (EU) nr. 1151/2012 om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer. Ifølge fra jord til bord-strategien vil Kommissionen "styrke lovrammen for geografiske betegnelser og indarbejde specifikke bæredygtighedskriterier som fornødent".

2.2.1. Miljøpræstationer

Akvakultur kræver gode miljøforhold, f.eks. god vandkvalitet. Derfor er EU-medlemsstaternes bekæmpelse af vandforurening i overensstemmelse med nulforureningsstrategien som fastsat i den europæiske grønne pagt af særlig betydning for akvakultur³⁴. Når akvakultur forvaltes korrekt, kan den også være en metode til proteinproduktion med et lavere CO₂- og miljøaftryk end andre typer landbrug. Desuden kan visse former for akvakultur (f.eks. opdræt af bløddyr, akvakultur i damme og vådområder og opdræt af alger og andre hvirvelløse dyr), når de forvaltes hensigtsmæssigt, tilbyde mange økosystemtjenester. Disse tjenester omfatter absorption af overskydende næringsstoffer og organisk materiale fra miljøet eller bevarelse og genopretning af økosystemer og biodiversitet.

EU's miljølovgivning og gennemførelse af national lovgivning har fastsat de lovgivningsmæssige rammer for EU's akvakultur. Denne ramme sikrer modvirkning af den indvirkning, som akvakulturaktiviteter kan have på miljøet (hvad enten det drejer sig om CO₂-aftryk, spildevand, affald eller andre indvirkninger på marine økosystemer og ferskvandsøkosystemer), og at akvakulturaktiviteter ikke i væsentlig grad skader økosystemerne eller biodiversiteten³⁵. Kommissionens vejledninger³⁶ og Domstolens retspraksis³⁷ præciserer anvendelsen af denne lovgivning på akvakultursektoren. Kravene i EU-lovgivningen er imidlertid ikke altid klare for alle aktører³⁸, og EU-medlemsstaternes fortolkning af EU-lovgivningen synes ikke at være ensartet, hvilket undergraver de lige konkurrencevilkår for akvakulturproducenter i EU. Desuden deles gennemførelsen af relevant EU-lovgivning ofte mellem forskellige administrative enheder eller forvaltningsniveauer, hvilket måske ikke altid sikrer tilstrækkeligt samarbejde eller det nødvendige ekspertiseniveau i sektoren. Der er derfor behov for en yderligere indsats for at sikre en mere ensartet og sammenhængende gennemførelse af de lovgivningsmæssige rammer på miljøområdet.

³⁴ Den kommende handlingsplan for nulforurening vil styrke indsatsen mod vandforurening.

³⁵ Følgende lovgivning finder bl.a. anvendelse på akvakultur: vandrammedirektivet (direktiv 2000/60/EF), havstrategirammedirektivet (direktiv 2008/56/EF), afgørelsen om god miljøtilstand (afgørelse 2017/848/EF), vandområdeplanerne, fugledirektivet og habitatdirektivet (direktiv 2009/147/EF og direktiv 92/43/EØF), direktivet om industrielle emissioner (direktiv 2010/75/EU), forordningen om brug af fremmede og lokalt fraværende arter i akvakultur (forordning (EF) nr. 708/2007) og forordningen om invasive arter (forordning (EU) nr. 1143/2014), direktivet om miljøvurdering (direktiv 2011/92/EU) og direktivet om strategiske konsekvensanalyser (direktiv 2001/42/EF). Desuden fremmer specifik lovgivning for økologisk produktion gennem certificering og mærkning akvakultur, der overholder strengere produktionskrav vedrørende miljøpåvirkning og dyrevelfærd, samt begrænset og reguleret anvendelse af eksterne input.

³⁶ Se arbejdsdokumentet fra Kommissionens tjenestegrene om anvendelsen af vandrammedirektivet og havstrategirammedirektivet i forbindelse med akvakultur (https://ec.europa.eu/fisheries/sites/fisheries/files/docs/body/swd-2016-178_da.pdf) og vejledningen om akvakultur og Natura 2000 (<https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/Aqua-N2000%20guide.pdf>).

³⁷ F.eks. Domstolens dom i Weser-sagen (sag C-461/13, Bund mod Tyskland [2015] Sml. I-433) om fortolkningen af vandrammedirektivet.

³⁸ Ifølge midtvejsevalueringen af den åbne koordinationsmetode er Kommissionens vejledning om anvendelsen af EU-lovgivningen på akvakultursektoren ikke tilstrækkeligt kendt af alle relevante aktører. Navnlig producenter af ferskvandsakvakultur hævder, at det ikke altid er godt forstået, hvordan produktionskravene skal gennemføres i Natura 2000-områder, og mener, at det er en udfordring at anvende kravene i vandrammedirektivet.

Navnlig den komplekse EU-lovgivning, der er indført for at sikre en god vandkvalitet for toskallede bløddyr, skaber forvirring. Denne lovgivning vil drage fordel af præciseringer og bedre forbindelser med anden relevant EU-lovgivning. Der er især behov for større klarhed om forskellene i kravene (med hensyn til klassificering af høstområder, sundhedsundersøgelser, registre over beskyttede områder osv.)³⁹.

EU's akvakultursektors miljøpræstationer kan forbedres yderligere. Dette kan opnås ved at: i) sikre, at miljølovgivningen anvendes, og at dens mål opfyldes, ii) yderligere afbøde virkningerne af akvakultur og iii) fremme akvakultur med lavere miljøpåvirkning og akvakultur, der leverer økosystemtjenester. Følgende spørgsmål bør tages op for at opnå dette.

- Anvendelse af livscyklustilgange i vurderingen af EU's akvakultursektors indvirkning på miljøet.
- Sikring af bæredygtige fodersystemer. Det betyder, at der skal anvendes foderingredienser, som er tilvejebragt på den måde, der er mest respektfuld for økosystemer og biodiversitet, og som samtidig er egnet til at sikre dyrenes sundhed og velfærd. Det betyder også, at foderproducenternes afhængighed af fiskemel og fiskeolie fra vilde bestande begrænses (f.eks. ved anvendelse af alternative proteiningredienser som f.eks. alger eller insekter eller affald fra andre industrier). Dette omfatter også anvendelsen af fodertilskud og effektive foderstyringssystemer.
- Udvikling af løsninger til reduktion af anvendelsen af veterinærlægemidler og andre stoffer (f.eks. begroingshæmmende midler), f.eks. gennem passende opdrætsmetoder.
- Hvor det er nødvendigt at anvende veterinærlægemidler og andre stoffer, fremme anvendelsen af dem med et lille miljøaftryk.
- Sikring af miljøovervågning af akvakulturanlæg, herunder vandkvalitet, udledninger og emissioner (af organisk materiale, næringsstoffer, plast, veterinærlægemidler, andre forurenende stoffer eller enhver form for affald og strøelse).
- Fastlæggelse af forvaltningspraksis, herunder en risikostrategi for modvirkning af virkningerne (herunder dem, der vedrører eventuelle udledninger og emissioner), forvaltning af rovdyr og forebyggelse af, at de undslipper, navnlig med hensyn til deres potentielle negative indvirkning på lokale arter og biodiversitet, herunder deres potentiale for at blive invasive.
- Begrænsning af akvakulturaktiviteters bidrag til havaffald.

³⁹ Den gældende lovgivning er forordning (EU) 2017/625 om offentlig kontrol og vandrammedirektivet. I henhold til forordningen om offentlig kontrol skal medlemsstaternes kompetente myndigheder iværksætte et omfattende program for offentlig kontrol af levende toskallede bløddyr fra deres høstområde. Resultaterne af dette program anvendes til at afgøre, om et område bør være åbent eller lukket for høst afhængigt af mængden af mikrobiologiske og kemiske forurenende stoffer, herunder marine biotoksiner. På den anden side kræver vandrammedirektivet, at medlemsstaternes kompetente myndigheder sikrer særlig beskyttelse af vand til produktion af bløddyr. EU's bløddyrsopdrættere har klaget over, at medlemsstaterne ikke gennemfører vandrammedirektivet korrekt med hensyn til opdræt af bløddyr.

- Fremme af anvendelsen af vedvarende energikilder og større energieffektivitet.
- Gennemførelse af affaldshåndteringssystemer, der minimerer akvakulturaktiviteternes miljøaftryk.
- Anvendelse af en cirkulær økonomisk tilgang, herunder anvendelse af affald.
- Fremme af udviklingen af økologisk akvakultur⁴⁰ og andre akvakultursystemer med lavere miljøpåvirkning, såsom: energieffektive recirkulerende akvakultursystemer⁴¹, integrerede multitrofiske akvakultursystemer (IMTA) samt diversificering til lavtrofiske arter (bløddyr⁴² og andre hvirvelløse dyr samt alger og planteædende fisk).
- Fremme og værdiskabelse af akvakulturformer, der tilbyder økosystemtjenester, herunder i damme, vådområder og brakvand⁴³.
- Støtte til både bevarelse og forbedring af akvatiske genetiske ressourcer og anvendelse af selektiv avl til akvakulturbestande⁴⁴.

2.2.2. Dyrevelfærd

Der bør lægges større vægt på fisks velfærd og ikke kun på grund af offentlighedens stigende interesse for — og efterspørgslen efter — produkter med høj velfærd. At holde fisk under gode velfærdsbetingelser har også økonomiske fordele for industrien i form af lavere omkostninger og produkter af bedre kvalitet. EU-lovgivningen om dyrevelfærd⁴⁵ indeholder generelle krav til hold, transport og slagtning af opdrættede

⁴⁰ Jf. fodnote 2. Den 25. marts 2021 vedtog Kommissionen en ny handlingsplan for udviklingen af den økologiske produktion, som også indeholder foranstaltninger til fremme af EU's økologiske akvakultur (COM(2021) 141 final).

⁴¹ Recirkulerende akvakultursystemer (RAS) er produktionssystemer, der tilbyder: et fuldt kontrolleret miljø for fisk, lavt vandforbrug, fuld sygdomsbekæmpelse, effektiv arealanvendelse, optimale fodringsstrategier og nærhed til markederne. Trods det store potentiale i recirkulerende akvakultursystemer synes denne teknologi indtil videre kun at være rentabel for "nichemarkeder" for produkter af høj værdi (f.eks. laks, isfisk og ål). Recirkulerende akvakultursystemer står stadig over for mange udfordringer: behovet for store investeringer, anvendelse af en masse teknologi, behovet for teknisk kvalificeret personale, højt energiforbrug eller problemer med produktets smag. Den teknologiske udvikling kan dog snart imødegå de aktuelle udfordringer. Se rapport fra EUMOFA med titlen "Recirculating Aquaculture Systems" på <https://www.eumofa.eu/documents/20178/84590/RAS+in+the+EU.pdf>.

⁴² Bløddyr er filtrerende og behøver ikke fodres. De giver mange andre fordele for miljøet, såsom forbedring af vandkvaliteten og -klarheden ved at fjerne partikler, overskydende næringsstoffer, organisk materiale, virus og bakterier fra vandsøjlen. Bløddyr banker leverer kritiske økosystemfunktioner ved at skabe strukturer og habitater for andre arter såsom krabber, orme og ungfisk, der er en fødekilde for fisk og andre marine arter. Bløddyr fjerner også kvælstof fra det miljø, der fjernes, når dyrene høstes. Det Interreg-finansierede initiativ for "blå vækst" for Østersøen viste, at muslingekulturen er i stand til at fjerne kvælstof. Se <https://www.interreg-baltic.eu/news-detail/news/new-blue-growth-initiatives-for-the-baltic-sae-region.html>.

⁴³ Damme og vådområder spiller en vigtig rolle for vandbindingen og bevarelsen af biodiversiteten.

⁴⁴ Selektiv avl er baseret på anvendelsen af naturlige (genetiske) variationer i de ønskede egenskaber gennem målrettet udvælgelse af populationer, stammer, familier eller individer.

⁴⁵ Se Rådets direktiv 98/58/EF om beskyttelse af dyr, der holdes til landbrugsformål, og Rådets forordning (EF) nr. 1099/2009 om beskyttelse af dyr på aflivningstidspunktet. Ifølge jord til bord-

fisk, og EU's forordning om økologisk produktion⁴⁶ fastsætter mere specifikke krav som f.eks. maksimal bestandtæthed, restriktioner for anvendelsen af kunstigt lys og ilt osv. Der er behov for en yderligere indsats for at forbedre fiskenes velfærd med fokus på:

- udvikling af god praksis for fiskevelfærd under opdræt, transport og aflivning
- fastsættelse af fælles, validerede, artsspecifikke og kontrollerbare indikatorer for fiskevelfærd i hele produktionskæden (herunder inden for transport og slagtning)
- yderligere forskning og innovation, navnlig vedrørende artsspecifikke velfærdsparametre, herunder ernæringsmæssige behov i forskellige opdrætssystemer og
- tilvejebringelse af viden og færdigheder om fiskevelfærd til akvakulturproducenter og andre operatører, der håndterer levende opdrættede fisk.

2.3. Sikring af social accept og forbrugeroplysning

Væksten i EU's akvakultursektor og dens konkurrenceevne afhænger i høj grad af social accept og anerkendelse af fordelene ved og værdien af akvakulturaktiviteter og EU's akvakulturprodukter. Der er tre faktorer, der er særligt vigtige for at opnå denne accept: formidling om EU's akvakultur, integration af EU's akvakultur i lokalsamfundene og dataindsamling og -overvågning.

2.3.1. Formidling om EU's akvakultur

Det er yderst vigtigt at sikre mere nøjagtige oplysninger og gennemsigtighed om, hvordan akvakulturaktiviteter udføres. Lokale interessenters negative opfattelse af akvakulturaktiviteter, navnlig deres indvirkning på miljøet og andre økonomiske aktiviteter, er ofte en hindring for etablering af nye akvakulturanlæg. På den anden side er fordelene ved akvakultur (såsom at skabe arbejdspladser i fjerntliggende områder, som en kulstoffattig fødevarerkilde eller et tilbud om økosystemtjenester) stort set ukendte for offentligheden.

Information er også afgørende for at imødekomme forbrugernes stigende efterspørgsel efter bæredygtige produkter⁴⁷. Det er vigtigt at gøre forbrugerne mere bevidste om EU-producenternes indsats for at gøre det muligt for EU's produktion at høste fordelene ved høje bæredygtigheds- og kvalitetsstandarder. Dette vil bidrage til at gøre EU's

strategien skal den eksisterende dyrevelfærdslovgivning evalueres og revideres i 2023, herunder reglerne om dyretransport og slagtning af dyr.

⁴⁶ Kommissionens forordning (EF) nr. 889/2008 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 834/2007 om økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter, for så vidt angår økologisk produktion, mærkning og kontrol. En ny forordning, (EU) 2018/848 om økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter er vedtaget og finder anvendelse fra den 1. januar 2022.

⁴⁷ Denne efterspørgsel opfyldes i øjeblikket i vid udstrækning enten gennem økologisk produktion eller gennem nogle få (ofte dyre) private standarder og certificeringssystemer. Ifølge EUMOFA-rapporten om økologisk akvakultur i EU er det imidlertid stadig nødvendigt at give flere oplysninger om bæredygtigheden af økologisk akvakultur i EU (se https://www.eumofa.eu/documents/20178/84590/Study+report_organic+aquaculture.pdf).

akvakulturprodukter mere konkurrencedygtige og også sikre lige vilkår for andre akvakulturprodukter, der måske ikke tilbyder tilsvarende bæredygtighed og kvalitet. Endelig vil formidling være nødvendigt for at udnytte potentialet i en mere diversificeret akvakultur for at imødegå de udfordringer, der er afdækket i den europæiske grønne pagt. Disse udfordringer omfatter øget viden om og forbrug af akvakulturprodukter med et lavere miljøaftryk, navnlig underudnyttede lavtrofiske arter såsom alger, skaldyr og andre hvirvelløse dyr samt planteædende fisk.

En forbedring af den information, der er tilgængelig for forbrugerne og offentligheden om EU's akvakulturproduktion, kræver en blanding af forskellige værktøjer, navnlig:

- mærknings⁴⁸- og handelsnormer⁴⁹ (Kommissionen arbejder på at revidere de gældende handelsnormer for fiskevarer og vurdere muligheden for at opstille normer for akvakulturprodukter)
- oplysningskampagner om EU's akvakultursektor og -produktion, der involverer detailhandlere
- tydeliggørelse af det videnskabelige grundlag for debatten om virkningerne af akvakulturaktiviteter i EU
- yderligere åbning af sektoren for offentligheden (åbning af brug for besøgende, herunder skoler og andre uddannelsesudbydere, levering af flere oplysninger om forholdene på brugene)
- sikring af et tæt og tidligt engagement fra myndighedernes og industriens side med interessentgrupper, herunder NGO'er
- fremme af brugen af varemærker og kvalitetsmærker (under forudsætning af passende kontrol for at sikre deres troværdighed), herunder geografiske betegnelser, der også omfatter bæredygtighedsaspekter og
- fremme af værdien af EU's akvakultur som "lokal og frisk" med korte fødevarekredsløb.

2.3.2. Integration i lokalsamfundene

Ligesom enhver anden aktivitet kræver udvidelsen af akvakultur også social accept (såkaldt "social licens til at drive virksomhed"). Som nævnt ovenfor er opfattelsen af akvakulturaktiviteter fortsat negativ blandt visse interessenter. Dette skyldes hovedsagelig bekymringer om akvakulturens indvirkning på miljøet eller om, hvordan

⁴⁸ I forordningen om den fælles markedsordning fastsættes visse obligatoriske krav om forbrugeroplysning. Forordningen kræver imidlertid ikke, at produktionsmetoden for akvakulturprodukter specificeres på det færdige produkt. Den fastsætter kun en forpligtelse til at angive, at produktet er "opdrættet". Kun økologiske akvakulturprodukter har tilknyttet specifikke produktionsmetoder. Forordningen om den fælles markedsordning kræver desuden ikke, at der gives oplysninger om forarbejdede akvakulturprodukters oprindelse.

⁴⁹ Ved forordningen om den fælles markedsordning blev der fastsat fælles handelsnormer, som fiskevarer skal overholde for at komme ind på EU-markedet til konsum. De nuværende standarder omfatter imidlertid ikke akvakulturprodukter. I henhold til jord til bord-strategien skal handelsnormerne revideres, herunder for fiskevarer og akvakulturprodukter.

den er i konflikt med andre økonomiske aktiviteter såsom fiskeri eller turisme. Det er vigtigt at tage hånd om disse problemer ved at: i) sikre gennemsigtighed og tidlig inddragelse af lokale interessenter i planlægningen af en akvakulturaktivitet og ii) tilstræbe synergier med eksisterende aktiviteter (f.eks. fiskeri, turisme, forarbejdningsindustrien) og beskyttede områder. Derudover er der et stort potentiale med hensyn til at skabe lokale værdikæder og korte forsyningskæder, som bør bidrage til miljømæssigt, økonomisk og socialt bæredygtig fødevarerproduktion. Erfaringerne fra arbejdet i de lokale aktionsgrupper inden for fiskeriet (FLAG'er)⁵⁰ og projekter, der finansieres under EHFF i nogle medlemsstater, viser en række eksempler på god praksis på dette område.

2.3.3. Data og overvågning

Det er nødvendigt at indsamle nøjagtige data for at sikre en hensigtsmæssig planlægning af akvakulturaktiviteterne. Det er også nødvendigt med nøjagtige data for at vurdere og overvåge de sociale, økonomiske og miljømæssige præstationer i EU's akvakultursektor. Gennemsigtighed og rapportering af data er også vigtig for at bevare forbrugernes og andre interessenters tillid til sektoren. Der er mange rapporteringsforpligtelser for sektoren i henhold til forskellige EU-retsakter og national lovgivning. De indsamlede data er dog hovedsagelig socioøkonomiske data om havbrug eller dyresundhed, og der rapporteres begrænsede data om miljøindikatorer, der er specifikke for akvakultur⁵¹. Det vil derfor være nødvendigt at koordinere bedre rapporteringsforpligtelser og strømline rapporteringsprocedurerne mellem forskellige tjenester. Det vil også være nødvendigt at yde mere struktureret vejledning til EU's medlemsstater om, hvordan man indhenter og indberetter data. Rapportering af data bør også gælde for miljøindikatorer og omfatte akvakulturproduktion ud over havbrug⁵².

2.4. Øget viden og innovation

Viden og innovation (herunder brug af digital teknologi) er afgørende for at nå de andre mål, der er fastsat for EU's akvakultursektor i denne meddelelse. Viden og innovation er særlig vigtige for at opbygge akvakulturens modstandsdygtighed og konkurrenceevne og sikre dens grønne omstilling.

Horisont Europa, det kommende EU-rammeprogram for forskning og innovation, giver en vigtig mulighed for at tage et skridt fremad på dette område. Forskning og innovation inden for bæredygtig akvakultur er en vigtig prioritet under Horisont Europa. Der er

⁵⁰ FARNET (netværket af fiskeriområder) har allerede udarbejdet en vejledning om integration af akvakultur i lokalsamfundene (https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/cms/farnet2/library/guide/integrating-aquaculture-within-local-communities_da) samt en vejledning om den cirkulære økonomi i fiskeri- og akvakulturområder (https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/cms/farnet2/library/farnet-guide-17-circular-economy-fisheries-and-aquaculture-areas_da).

⁵¹ EU's miljølovgivning kræver oplysninger om vandøkosystemernes tilstand og om vandkvaliteten, men den indeholder ikke rapporteringsforpligtelser, der er specifikke for akvakulturaktiviteter.

⁵² I henhold til Kommissionens forslag til det nye flerårige EU-program for dataindsamling inden for rammen for dataindsamling (som skal anvendes fra 2022) skal medlemsstaterne indsamle socioøkonomiske data om ferskvand, når den nationale ferskvandsakvakulturproduktion overstiger visse tærskelværdier (1 % af EU- produktionen, 10 % af den nationale produktion).

behov for en beslutsom indsats inden for akvakultur for at sikre, at forskning og innovation: i) reagerer hurtigere på sektorens nuværende og fremtidige udfordringer og muligheder, ii) undgår dobbeltarbejde og iii) skaber synergier. Der er navnlig behov for en yderligere indsats på følgende områder:

- Etablering af en ramme for samarbejde, der samler offentlige myndigheder, erhvervslivet, forskere og undervisere, både på nationalt og regionalt/lokalt plan. Denne ramme bør omfatte udvikling af innovationsklynger for bæredygtig akvakultur⁵³.
- Fremme af udvikling og matchning af styrker inden for forskning og innovation på tværs af medlemsstater og regioner. Dette bør omfatte strategier for intelligent specialisering, der sigter mod at opbygge komplette værdikæder i hele EU.
- Fremme af effektiv formidling af forsknings- og innovationsresultater til slutbrugere i industrien og den brede offentlighed samt udnyttelse heraf, herunder gennem nøje overvågning af udarbejdelsen og gennemførelsen af solide planer for formidling og udnyttelse af EU-finansierede projekter.
- Fremme af komplementaritet og synergi mellem forskningsprojekter.
- Lettelse af adgangen til EU-midler til forskning og innovation i akvakultursektoren ved at give et klart overblik over den tilgængelige EU-finansiering.

For at skabe innovation i akvakultursektoren er det nødvendigt at fremme investeringer i innovative løsninger. Investorer bevæger sig ofte ind på et ukendt område, når de investerer i innovation. EU's BlueInvest-initiativ (som også fremmer innovation inden for akvakultur) vil fortsat samle investorer og iværksættere. Der vil blive oprettet et finansielt instrument med EHFAF- og InvestEU-bidrag, som også vil være til rådighed til at støtte investeringer i bæredygtige akvakulturaktiviteter og -teknologier. EU's medlemsstater kan også anvende midler under den fremtidige EHFAF til at støtte investeringer i innovative løsninger i EU's akvakultursektor.

En innovativ akvakultursektor kræver også udvikling af passende færdigheder. Dette kan opnås ved at fremme specialiserede læseplaner og viden om akvakultur (f.eks. specialiserede veterinærundersøgelser for fisk og uddannelse i fiskesundhed for akvakulturbrugere) samt livslang uddannelse af akvakulturbrugere i innovative tilgange til akvakultursektoren.

3. KONKLUSION

Bæredygtig akvakultur i EU kan spille en vigtig rolle i leveringen af offentlige goder. Disse offentlige goder omfatter: i) nærende og sunde fødevarer med et begrænset miljøaftryk, ii) økonomisk udvikling og jobmuligheder for kystsamfund og landdistrikter, iii) mindskelse af forurening iv) bevarelse af økosystemer og biodiversitet og v) bidrag til bekæmpelsen af klimaændringer. Denne meddelelse

⁵³ Klynger samler innovative aktører såsom universiteter sammen med SMV'er. Dette fremmer skabelsen af flere arbejdspladser og kan bidrage til registreringen af flere internationale varemærker og patenter.

udstikker vejen for, at EU's akvakultur kan blive en reference som en sektor, der er modstandsdygtig, konkurrencedygtig og en global standard for bæredygtighed og kvalitet. For at nå dette mål er det nødvendigt at støtte alle relevante aktører (herunder EU-medlemsstaterne, EU's akvakultursektor og andre interessenter såsom NGO'er) i gennemførelsen af disse retningslinjer og de foranstaltninger, der anbefales i bilaget til denne meddelelse. Kommissionen opfordrer EU-medlemsstaterne til at sikre passende midler til at gennemføre disse retningslinjer og tiltag.

For at gennemføre retningslinjerne er det også nødvendigt at støtte en bæredygtig omstilling i akvakultursektoren ved at sikre effektiv anvendelse af offentlige midler og tiltrække private investeringer. Bilaget til denne meddelelse indeholder anbefalinger til foranstaltninger med henblik herpå. Kommissionen opfordrer navnlig EU's medlemsstater til at tage hensyn til de prioriteter, der er fastsat i disse retningslinjer, med henblik på tildeling af støtte til sektoren under EU-fonde og nationale fonde.

For at støtte alle interessenters gennemførelse af disse retningslinjer vil Kommissionen oprette en EU-bistandsmekanisme for akvakultur. Denne mekanisme bør fungere som et redskab, der kan hjælpe Kommissionen, EU-medlemsstaterne, industrien og andre interessenter med at udvikle yderligere vejledning og konsolidere bedste praksis på de områder, der er omfattet af denne meddelelse. Bistandsmekanismen vil også bidrage til at gennemføre denne vejledning og bedste praksis. Denne mekanisme bør omfatte en onlineplatform med en tilgængelig videnbase for alle interessenter (f.eks. en vejledning om EU-finansiering og en database over EU-finansierede projekter i sektoren).

Kommissionen opfordrer EU-medlemsstaterne til aktivt at fremme målene og principperne i denne meddelelse, navnlig behovet for, at akvakultur udvikler sig på en bæredygtig måde, der respekterer miljøet, i forbindelse med: i) havområdestrategierne, ii) bilaterale aftaler og iii) deltagelse i internationale fora (f.eks. FAO).

Kommissionen vil senest fire år efter offentliggørelsen af denne meddelelse foretage en vurdering af: i) de fremskridt, der er gjort med hensyn til at udvikle de anbefalede foranstaltninger i bilaget, og ii) disse aktioners effektivitet med hensyn til at bidrage til at nå de mål, der er fastsat i disse nye strategiske retningslinjer, med mulighed for at tilpasse aktionerne i overensstemmelse hermed. Senest i 2029 vil der blive foretaget en evaluering af de nye strategiske retningslinjer, som vil vurdere deres effektivitet, virkningsfuldhed, sammenhæng, relevans og EU-merværdi med henblik på at tilvejebringe evidensgrundlaget og støtte afgørelsen om de næste skridt efter 2030.